

Міжнародна конференція
Двадцять років Чорнобильської катастрофи
Погляд у майбутнє

24-26 квітня 2006 року
Київ, Україна

Збірка доповідей

Київ
ХОЛТЕХ
2006

УДК [621.311.25:621.039.586](477.41-21)(06)
ББК 31.47(4УКР-4КИЇ)я43
Д22

Організатори конференції:

Уряд України спільно з:

Урядом Республіки Білорусь

Урядом Російської Федерації

Європейською Комісією

Міжнародним агентством з атомної енергії

Всесвітньою організацією охорони здоров'я

Програмою розвитку ООН

Радою Європи

Європейським центром техногенної безпеки

Міжнародним благодійним Фондом «Україна 3000»

Інститутом радіаційного захисту та ядерної безпеки, Франція

Товариством технічної та ядерної безпеки GRS, Німеччина

Доповіді надруковано в авторській редакції на одній з трьох робочих мов конференції

«Двадцять років Чорнобильської катастрофи. Погляд у майбутнє», міжнародна конференція (2006; Київ).

Міжнародна конференція «Двадцять років Чорнобильської катастрофи. Погляд у майбутнє», Київ, Україна, 24 - 26 квіт. 2006 р.: 36. доп. – К.: Інновац.- вид. центр «ХОЛТЕХ», 2006. – 536 с.

ISBN 966-96638-1-4

26 квітня 2006 року виповнилось 20 років з дня Чорнобильської катастрофи. З метою ефективного використання набутого досвіду для підвищення ядерної та радіаційної безпеки у всьому світі 24-26 квітня 2006 року у м. Києві проведено міжнародну конференцію «Двадцять років Чорнобильської катастрофи. Погляд у майбутнє». Презентовано збірник доповідей конференції.

УДК [621.311.25:621.039.586](477.41-21)(06)
ББК 31.47(4УКР-4КИЇ)я43

ISBN 966-96638-1-4

© Упорядкування - Європейський центр техногенної безпеки (TESEC), 2006
© Оформлення - інноваційно-видавничий центр «ХОЛТЕХ», 2006

Міжнародний програмний комітет конференції

Україна

Холоша В.І.	-голова	
Поярков В.О.	-заступник голови	
Шестопалов В.М.	-заступник голови	
Бар'яхтар В.Г.	Гродзінський Д.М.	Парашин С.К.
Бєбешко В.Г.	Ключніков О.О.	Прістер Б.С.
Борисюк М.М.	Коваленко О.П.	Соботович Є.В.
Вишневецький І.М.	Кухар В.П.	Штейнберг М.О.

Республіка Білорусь

Шевчук В.Є.	Анципов Г.В.	Кенігсберг Я.Е.
-------------	--------------	-----------------

Російська Федерація

Алексахін Р.М.	Ільїн Л.А.	Румянцева Г.М.
Большов Л.О.	Лінге І.І.	Савкін М.М.
Іванов В.К.	Марченко Т.А.	Харченко В.П.
Ізраель Ю.А.	Романович І.К.	Циб А.Ф.

Європейська Комісія

Ж. Мота	Дж.-Н. Келлі
---------	--------------

Міжнародне агентство з атомної енергії

Балонов М.І.

Всесвітня організація охорони здоров'я

Ж. Карр

Програма розвитку ООН

О. Лещенко	П. Замостьян
------------	--------------

Інститут радіаційного захисту та ядерної безпеки, Франція

Ж.-Б. Шер'є	Ж. Девіль-Кавелін
-------------	-------------------

Товариство технічної та ядерної безпеки GRS, Німеччина

Х. Теске	Г. Претч
----------	----------

Редакційна група:

Р. Алексахін (Росія), В. Бєбешко (Україна), Дж.-Н. Келлі (ЄК), Я. Кенігсберг (Білорусь), В. Кухар (Україна), І. Лінге (Росія), В. Поярков, Б. Прістер, В.Шестопалов (Україна), А. Яблоков (Росія)

Функції секретаріату конференції виконує Європейський центр техногенної безпеки (TESEC).

03110, Україна, м. Київ, а/с 13
Телефон/Факс: (+380 44) 423 81 48 (В.О. Поярков)
Ел.пошта: tesec@mipk.kiev.ua
Веб сайт: www.tesec-int.org

Загальна інформація

26 квітня 2006 року виповнилось 20 років з дня Чорнобильської катастрофи. З метою ефективного використання набутого досвіду для підвищення ядерної та радіаційної безпеки у всьому світі 24-26 квітня 2006 року у м. Києві проведено міжнародну конференцію «Двадцять років Чорнобильської катастрофи. Погляд у майбутнє».

Чорнобильська катастрофа призвела до суттєвих змін не тільки в Україні, Білорусі та Росії, але й у всьому світі. Наслідки катастрофи мали великий політичний вплив та змінили ставлення до ядерної енергії у світовому масштабі. Були суттєво переглянуті міжнародні норми та правила радіаційного захисту, національні стратегії розвитку ядерної енергетики, заходи посилення ядерної безпеки та поводження з радіоактивними відходами. Після 20 років Чорнобильської катастрофи важливо проаналізувати ефективність заходів, ужитих протягом часу, що минув після трагедії, оцінити роботу, яка була виконана за останні десятиліття, та накреслити план дій на майбутнє.

Ця конференція є заключною в низці міжнародних конференцій, форумів та симпозиумів, присвячених 20-м роковинам Чорнобильської катастрофи. На ній представлені висновки міжнародних конференцій «Чорнобиль: погляд у минуле заради подальшого поступу» (м. Відень, 6-7 вересня 2005 року) та «Чорнобиль після 20 років. Стратегія відновлення та сталого розвитку постраждалих регіонів» (м. Мінськ, 19-21 квітня 2006 року).

Конференція сприятиме ефективному впровадженню сучасного світового досвіду у таких питаннях:

- радіаційний захист населення, учасників ліквідації аварії й навколишнього середовища від наслідків Чорнобильської катастрофи;
- медичні та біологічні наслідки радіаційних аварій;
- захист здоров'я учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС;
- підвищення ефективності реагування на радіаційні аварії;
- економічні й правові проблеми поводження з радіоактивними відходами, зняття атомних станцій з експлуатації;
- поводження з радіоактивними відходами, чорнобильський досвід;
- зняття атомних станцій з експлуатації, Чорнобильська АЕС;
- перетворення об'єкта «Укриття» в екологічно безпечну систему.

У роботі конференції брав участь *Президент України В. Ющенко*, інші відомі політики, вчені, фахівці з 25 країн світу:

Австралії, Австрії, Білорусі, Бельгії, Болгарії, Бразилії, Великої Британії, Вірменії, Греції, Італії, Казахстану, Китаю, Кореї, Куби, Німеччини, Норвегії, Польщі, Росії, США, України, Угорщини, Франції, Швеції, Швейцарії, Японії

та відомих міжнародних організацій:

Європейської Комісії, Міжнародної агенції з атомної енергії, Всесвітньої організації охорони здоров'я, Програми розвитку ООН, Ради Європи.

В цілому у роботі конференції взяли участь більше 900 вчених, політиків та фахівців. Більш ніж 200 журналістів з провідних інформаційних агенцій світу висвітлювали роботу конференції.

Доповіді конференції були презентовані на 4 секціях:

T1. Наслідки Чорнобильської катастрофи для людини, медичний та соціальний аспекти.

T2. Чорнобиль та навколишнє середовище, реабілітація забрудненої території.

T3. Технологічні аспекти ядерної та радіаційної безпеки, чорнобильський досвід.

T4. Медичні та біологічні наслідки радіаційних аварій (разом з REMPAN, не включені до збірки).

У цій збірці опубліковані доповіді, вчасно надані до секретаріату конференції за першими 3 секціями, розглянуті та рекомендовані до публікації редакційною групою.

Доповіді надруковано в авторській редакції на одній з трьох робочих мов конференції. Відповідальність за інформацію, надану в доповідях, несуть їх автори.

Зміст

T1

Наслідки Чорнобильської катастрофи для людини, медичні та соціальні аспекти

- V. Bebeshko, D. Bazyka, K. Loganovsky, S. Volovik, A. Kovalenko, O. Korkushko, K. Manton
DOES IONIZING RADIATION ACCELERATE AGING PHENOMENA T 1 - 1
- V. Bebeshko, V. Sushko, I. Likhtarev, D. Bazyka, K. Loganovsky, L. Liashenko, S. Nechaev, E. Sarkisova, Yu. Bonchuk, L. Shvayko
PROGRAM OF MEDICAL AND BIOPHYSICAL CONTROL OF PERSONNEL, WHICH TAKE PART IN WORKS FOR TRANSFORMATION OF OBJECT SHELTER OF CHN-PP INTO SAFE SYSTEM T 1 - 2
- T. Belookaya, S. Melnov, S. Ovdey
COMPLEX APPROACH FOR SUSTAIN DEVELOPMENT OF CHERNOBYL AREAS T 1 - 3
- N. Bilous, I. Abramenko, I. Kryachouk, Z. Martina, A. Chumak, B. Bebeshko
MOLECULAR-GENETIC CHARACTERIZATION OF CLL IN PATIENTS WHO SUFFERED AFTER CHERNOBYL ACCIDENT T 1 - 4
- M. Bomko
NEUROVISUAL CHARACTERISTIC OF ORGANIC BRAIN DAMAGE IN CLEAN-UP WORKERS OF THE CONSEQUENCES OF THE CHERNOBYL ACCIDENT IN REMOTE PERIOD OF EXPOSURE TO IONIZING RADIATION T 1 - 5
- G. Burlak, M. Naboka, V. Shestopalov
NON-CANCER ENDPOINTS IN CHILDREN – RESIDENTS AFTER CHERNOBYL ACCIDENT T 1 - 6
- A. Dmitriev, M. Krizanovskaya, N. Guscha, D.M. Grodzinsky
EFFECTS OF CHRONIC RADIATION ON PLANT-PATHOGEN INTERACTIONS T 1 - 7
- H. Dohy
ACTIVITIES OF THE HIROSHIMA INTERNATIONAL COUNCIL FOR HEALTH CARE OF THE RADIATION-EXPOSED (HICARE) T 1 - 8
- P. Goldschmidt, O. Vozianov, V. Bebeshko, D. Bazyka, S. Volovik, K. Loganovsky, V. Sushko, H. Cohen, N. Chao, J.S. Ginsburg, M. Samuhel, J. Siedow, N. Steinberg
CHORNOBYL RESEARCH AND SERVICE PROJECT: NOVEL STRATEGIC INTERNATIONAL UKRAINE - US ENTERPRISE T 1 - 9
- K. Loganovsky, Ye. Antipchuk, M. Bomko, T. Loganovskaja, N. Chuprovskaja, N. Denisyuk, I. Perchuk, Ye. Kolosinskaja
POTENTIAL NEUROPSYCHIATRIC EFFECTS OF «LOW DOSES» OF IONIZING RADIATION T1-10
- K. Loganovsky, S. Volovik, D. Bazyka, P. Flor-Henry
CHALLENGES TO EXPLORE SCHIZOPHRENIA SPECTRUM DISORDERS FOLLOWING EXPOSURE TO IONIZING RADIATION T1-11
- Y. Matsuki
A REVIEW ON THE AIDS FROM JAPAN TO UKRAINE FOR THE RECOVERY AND DEVELOPMENT OF THE CHERNOBYL ACCIDENT: PAST, PRESENT, AND FUTURE T1-12

I. Muraviova, V. Tuguchev, A. Kovalenko ASSOCIATION OF HORMONAL STATUS AND BONE MINERAL DENSITY IN CHERNOBYL NUCLEAR POWER PLANT ACCIDENT LIQUIDATORS IN REMOTE PERIOD	T 1 - 13
I. Schmitz-Feuerhake, S. Pflugbeil THE EVIDENCE OF EFFECTS IN FOETUSES EXPOSED BY CHERNOBYL FALLOUT AND THE QUESTION OF DOSE-RESPONSE	T 1 - 14
A. Shapiro, B. Leissa, M. Mathis, L. Cress, N. Nair, T. MacGill, M. Purucker, R. Roberts UNIQUE PATHWAYS FOR DEVELOPMENT AND APPROVAL OF MEDICAL COUNTERMEASURES AGAINST RADIOLOGICAL/NUCLEAR THREATS	T 1 - 15
G. Souschkevitch, L. Lyasko, A. Tsyb, A. Sushkevich, A. Petrov, Y. Artamonova MENTAL DISORDERS AND STRESS MARKERS IN LIQUIDATORS	T 1 - 16
E. Stepanova RESULTS OF 20-YEARS OBSERVATION OF HEALTH IN CHILDREN WHO SUFFERED OWING TO THE CHERNOBYL ACCIDENT	T 1 - 17
V. Sushko, V. Tereschenko, D. Bazyka, L. Shvayko, A. Riazhska CHRONIC OBSTRUCTIVE PULMONARY DISEASE IN CLEAN-UP WORKERS OF CHERNOBYL CATASTROPHE, WHO UNDERWENT TO RADIONUCLEIDES INHALATION	T 1 - 18
M. Tondel, P. Lindgren, P. Hjalmarsson, L. Hardell, B. Persson INCREASE OF REGIONAL TOTAL CANCER INCIDENCE IN NORTH SWEDEN DUE TO THE CHERNOBYL ACCIDENT?	T 1 - 19
S. Volovik, D. Bazyka, K. Loganovsky, V. Bebeshko, H. Cohen, N. Chao, J.S. Ginsburg, J. Siedow, P. Goldschmidt RADIATION EFFECTS AS MOLECULAR PATTERNS FOR HUMAN PATHOPHYSIOLOGY AND DISEASE PATHWAYS	T 1 - 20
S. Volovik, K. Loganovsky, D. Bazyka, V. Bebeshko, H. Cohen, N. Chao, J. Ginsburg, M. Samuhel, J. Siedow, P. Goldschmidt CHRONIC FATIGUE SYNDROME AS CHORNOBYL AFTERMATH: AETIOBIOMEDICAL DIMENSIONS	T 1 - 21
V. Yanenko, V. Rykhtovsky, N. Yanenko THE ECOLOGICAL, MEDICAL AND CYBERNETICS TECHNOLOGIES: MODELING, CATASTROPHES RISK ASSESSMENT, COST/BENEFIT ANALYSIS AT THE PREVENTION OF THE POSSIBLE ECOLOGICAL AND MEDICAL ACCIDENTS	T 1 - 22
G. Zapponi, D. Bazyka RISK ASSESSMENT OF CHERNOBYL ACCIDENT CONSEQUENCES: LESSONS LEARNED FOR THE FUTURE	T 1 - 23
С.В. Андрейченко, Н.Е. Нурищенко, Д.В. Ватлицов, К.С. Андрейченко, В.М. Пушкаренко ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ РАДИАЦИОННОГО СИНДРОМА В СПЕРМАТОЗОИДАХ ПРИ ВНЕШНЕМ ОБЛУЧЕНИИ ГАММА-ЛУЧАМИ	T 1 - 24
Г.В. Архангельская, О.А. Теодорович, И.А. Зыкова ОБУЧЕНИЕ ВОПРОСАМ РАДИАЦИОННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ - АКТУАЛЬНАЯ ЗАДАЧА В ПРОЦЕССЕ РЕАБИЛИТАЦИИ НАСЕЛЕНИЯ ПОСЛЕ РАДИАЦИОННОЙ АВАРИИ	T 1 - 25

В. Бурбело, Т. Сваткова, О. Соломарська, Н. Філіпоненко НОВА ІДЕОЛОГІЯ ДІЯЛЬНОСТІ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ВИРІШЕННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОБЛЕМ ЧОРНОБІЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ	T 1 - 26
В.В. Василенко, Г.М. Задорожна, Л.О. Литвинець, О.М. Перевозніков, В.О. Пікта, Г.М. Яковлева РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ВНУТРІШНЬОГО ОПРОМІНЕННЯ МЕШКАНЦІВ РАДІАЦІЙНО ЗАБРУДНЕНИХ ТЕРИТОРІЙ НА ПІЗНЬОМУ ЕТАПІ АВАРІЇ НА ЧАЕС	T 1 - 27
Л.М. Гуніна, С.А. Олійник, І.М. Башкін, Р.С. Гуменюк, Н.С. Парфенюк ВПЛИВ «РИТМОКОРУ» НА ПОКАЗНИКИ ВИТРИВАЛОСТІ ТА СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ МЕМБРАН ЕРИТРОЦИТІВ ПРИ ІНТЕНСИВНОМУ ФІЗИЧНОМУ НАВАНТАЖЕННІ	T 1 - 28
Н.В. Гунько, Н.И. Омельянец ОЦЕНКА МИГРАЦИОННОГО ДВИЖЕНИЯ ИЗ ЗОН РАДИОАКТИВНОГО ЗАГРЯЗНЕНИЯ И ЕГО ВКЛАДА В ДЕМОГРАФИЧЕСКИЕ ПОТЕРИ	T 1 - 29
І.П. Дряпаченко ЦИВІЛІЗАЦІЙНІ ВИКЛИКИ, ЗНАЧЕННЯ ТА СПАДЩИНА ЧОРНОБІЛЬСЬКОЇ АВАРІЇ	T 1 - 30
М.П. Захараш, А.М. Кравченко, Н.В. Іванова, А.Б.Бережний, І.Д. Кулакова, В.М. Яненко, Л.Й. Богай, В.А. Полусмак, Л.Л. Шматко, Н.М. Чміленко, Л.В. Сабліна РЕЗУЛЬТАТИ 20-РІЧНОГО МОНІТОРИНГУ СТАНУ ЗДОРОВ'Я ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ – УЧАСНИКІВ ЛІКВІДАЦІЇ НАСЛІДКІВ АВАРІЇ НА ЧАЕС	T 1 - 31
И.А. Звонова, А.А. Братилова, В.Н. Дорощенко, Г.Т. Почтенная, Н.С. Шаламанов РИСК РАДИАЦИОННО-ИНДУЦИРОВАННЫХ ЗАБОЛЕВАНИЙ РАКОМ ЩИТОВИДНОЙ ЖЕЛЕЗЫ СРЕДИ НАСЕЛЕНИЯ БРЯНСКОЙ ОБЛАСТИ ПОСЛЕ АВАРИИ НА ЧЕРНОБЫЛЬСКОЙ АЭС	T 1 - 32
И.А. Зыкова РАДИОТРЕВОЖНОСТЬ И РАДИОФОБИЯ	T 1 - 33
Н.М. Оганесян, А.Н. Оганесян, А.Г. Карапетян МЕДИЦИНСКИЕ ПОСЛЕДСТВИЯ АВАРИИ НА ЧАЭС В АРМЕНИИ. К 20-ЛЕТИЮ АВАРИИ	T 1 - 34
Г. М. Румянцева ЧЕРНОБЫЛЬСКАЯ АВАРИЯ И НАРУШЕНИЯ ПСИХИЧЕСКОГО ЗДОРОВЬЯ ПОСТРАДАВШИХ	T 1 - 35
І.В. Степаненко, І.Ю. Попова, Т.С. Бондар, Т.А. Лихачова ОСОБЛИВОСТІ КЛІНІКО-МЕТАБОЛІЧНИХ ПОРУШЕНЬ У ПОТЕРПІЛИХ ВНАСЛІДОК АВАРІЇ НА ЧАЕС	T 1 - 36
В.И. Тельнов ОЦЕНКА ГЕНЕТИЧЕСКИХ ПОСЛЕДСТВИЙ У ЛЮДЕЙ, ПОДВЕРГШИХСЯ ХРОНИЧЕСКОМУ ПРОФЕССИОНАЛЬНОМУ ОБЛУЧЕНИЮ	T 1 - 37
С.С. Третьякевич ВЛИЯНИЕ МИГРАЦИИ НА ОЦЕНКУ ИНДИВИДУАЛЬНОЙ ДОЗЫ ВНУТРЕННЕГО ОБЛУЧЕНИЯ ЩИТОВИДНОЙ ЖЕЛЕЗЫ ОТ ¹³¹ I С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ПРЯМЫХ ИЗМЕРЕНИЙ МОЩНОСТИ ЭКСПОЗИЦИОННОЙ ДОЗЫ НАД ЩИТОВИДНОЙ ЖЕЛЕЗОЙ	T 1 - 38

М. Тронько, Т. Богданова, Дж. Томас, Д. Вільямс, П. Якоб, Х. Намба, Ш. Ямашита, Х. Зитзельсбергер, Л. Зурнаджи, О. Ковзун, В. Пушкар'єв, Л. Воскобойник, В. Терещенко, В. Шпак, Л. Гулак ЩИТОВИДНА ЗАЛОЗА ТА РАДІАЦІЯ (20-РІЧНИЙ ДОСВІД СПОСТЕРЕЖЕННЯ)	T 1 - 39
П.А. Федірко, І.В. Кадошнікова СТАН ОЧЕЙ НАЩАДКІВ УЧАСНИКІВ АВАРІЙНИХ РОБІТ НА ЧАЕС, НАРОДЖЕНИХ У ПІСЛЯАВАРІЙНОМУ ПЕРІОДІ	T 1 - 40
А.В. Яблоков НАУЧНАЯ НЕКОРРЕКТНОСТЬ МЕДИЦИНСКОГО ТОМА ДОКЛАДА «ЧЕРНОБЫЛЬСКОГО ФОРУМА» «НАСЛЕДИЕ ЧЕРНОБЫЛЯ: МЕДИЦИНСКИЕ, ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ И СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПОСЛЕДСТВИЯ» (2005)	T 1 - 41

T2

Чорнобиль та навколишнє середовище, реабілітація забруднених територій

О. Azimov RESULTS OF THE STRUCTURAL AND GEODYNAMIC DECODING OF REMOTE SENSING DATA IN CONNECTION WITH THE PROBLEM OF GROUNDS MOST PROMISING FOR THE RADIOACTIVE WASTE ISOLATION	T 2 - 1
E. Garger, J. Tschiersch CHERNOBYL AEROSOL 1986 – 2004	T 2 - 2
D. Shvets, V. Strelko, N. Openko, V. Lapko, T. Galushka CARBON-MINERAL SORBENTS FOR PRODUCING THE POWER PLANTS ON SOILS POLLUTED BY RADIONUCLIDES	T 2 - 3
D. Shvets, V. Strelko, N. Openko, S. Mikhalovsky, S. Waite PHYTOSORPTION DECONTAMINATION OF SOILS FROM RADIONUCLIDES	T 2 - 4
B. Zlobenko, E. Sobotovich, I. Linge, S. Panchenko, V. Ageyets, S. Timofeyev, G. Deville-Cavelin, Ch. Brun-Yaba, H. Biesold URBAN ENVIRONMENT AND COUNTERMEASURES	T 2 - 5
О.Т. Азімов ДОСВІД І РЕЗУЛЬТАТИ КОМПЛЕКСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ І ГЕОЛОГО-ГЕОФІЗИЧНИХ МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕНЬ ГЕДИНАМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ У ЗОНАХ АНОМАЛЬНОГО МАСОПЕРЕНОСУ ЗОНИ ВІДЧУЖЕННЯ	T 2 - 6
В.Ю. Афонин, А.Н. Осипов, Н.Ю. Воробьева, А.П. Голубев, О.Ю. Конева, И.В. Смольянова ДНК-КОМЕТ АНАЛИЗ КЛЕТОК МАНТИЙНОЙ ЖИДКОСТИ МОЛЛЮСКОВ LIMNAEA STAGNALIS ЛАБОРАТОРНЫХ РАЗВЕДЕНИЙ ОТ ЖИВОТНЫХ, ПОЛУЧЕННЫХ ИЗ ПРИРОДНЫХ ПОПУЛЯЦИЙ С РАЗЛИЧНЫХ ПО СТЕПЕНИ ЗАГРЯЗНЕНИЯ РАДИОНУКЛИДАМИ ТЕРРИТОРИЙ	T 2 - 7
О.Н. Бакалова ПРОБЛЕМЫ ОБОСНОВАНИЯ МЕРОПРИЯТИЙ ПО СНИЖЕНИЮ СОДЕРЖАНИЯ РАДИОНУКЛИДОВ В СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ПРОДУКЦИИ	T 2 - 8

ЗМІСТ

Г.Н. Бондаренко ВЛИЯНИЕ ГЕОХИМИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ НА ЭВОЛЮЦИЮ РАДИАЦИОННОЙ ОБ- СТАНОВКИ В ЗОНЕ ВЛИЯНИЯ ЧЕРНОБЫЛЬСКОЙ АВАРИИ	T 2 - 9
І.М. Вишневський, О.В. Гайдар, В.В. Тришин, Л.Є. Червонна ВИКОРИСТАННЯ ГІС-ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ЧОРНОБІЛЬСЬКИХ ВИПАДІНЬ ТА СТВОРЕННЯ КОМПЛЕКСНИХ СИСТЕМ РАДІОЕКОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ	T2-10
Д. Ганжа, О. Назаров, Б. Сплошной ПОШУК ПОЛІВ ПІДВИЩЕНОЇ РАДІОАКТИВНОСТІ НА ТЕРИТОРІЯХ: СПОСІБ РАДІ- ОЛОГІЧНОГО ОБСТЕЖЕННЯ	T2-11
С.П. Гащак, Д.О. Вишневський, О.О. Заліський ФАУНА ХРЕБЕТНИХ ТВАРИН ЧОРНОБІЛЬСЬКОЇ ЗОНИ ЯК ПЕРЕДУМОВА СТВОРЕН- НЯ ЗАПОВІДНИХ ОБ'ЄКТІВ НА ЇЇ ТЕРИТОРІЇ	T2-12
Б.А. Годун, В.В. Деревец, С.И. Киреев, С.М. Обризан ВЛИЯНИЕ ОПАСНЫХ ПРИРОДНЫХ ЯВЛЕНИЙ И ПРОЦЕССОВ В ЗОНЕ ОТЧУЖДЕНИЯ НА РАДИОАКТИВНОЕ ЗАГРЯЗНЕНИЕ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ	T2-13
Б.А. Годун, С.И. Киреев, С.М. Обризан К ВОПРОСУ О МИНИМИЗАЦИИ ПРОЦЕССОВ ЗАГРЯЗНЕНИЯ ПРИЗЕМНОГО СЛОЯ АТМОСФЕРЫ ЗОНЫ ОТЧУЖДЕНИЯ ОСНОВНЫМИ ИСТОЧНИКАМИ РАДИОАКТИВ- НЫХ АЭРОЗОЛЕЙ	T2-14
Ю. А. Горяная, А. М. Максименко, С. П. Гащак, М. Д. Бондарьков, И. В. Чижевский УРОВНИ И ВРЕМЕННОЙ ХАРАКТЕР ИЗМЕНЕНИЯ РАДИОАКТИВНОГО ЗАГРЯЗНЕНИЯ МЕЛКИХ МЛЕКОПИТАЮЩИХ НА РАЗЛИЧНЫХ УЧАСТКАХ ЧЕРНОБЫЛЬСКОЙ ЗОНЫ	T2-15
В.С. Давидчук, Л.Ю. Сорокіна, Р.Ф. Зарудна ЛАНДШАФТНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЧОРНОБІЛЬСЬКОЇ ЗОНИ: ДВАДЦЯТЬ РОКІВ ПІСЛЯ АВАРІЇ	T2-16
В.В. Деревець, С.І. Кіреєв, Ю.В. Ткаченко, С.М. Обрізан, В.Г. Халява, Б.О. Годун РАДІАЦІЙНО-ЕКОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ В ЗОНІ ВІДЧУЖЕННЯ. ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ	T2-17
О.Л. Зарубин, Е.Н. Волкова, В.В. Беляев, А.А. Залисский ДИНАМИКА СОДЕРЖАНИЯ РАДИОНУКЛИДОВ В РЫБАХ КРУПНЫХ ВОДОЕМОВ КИ- ЕВСКОЙ ОБЛАСТИ (1986 – 2005 гг.)	T2-18
Н.Е. Зарубина 20-ЛЕТНЯЯ ДИНАМИКА СОДЕРЖАНИЯ АВАРИЙНЫХ РАДИОНУКЛИДОВ В ГРИБАХ НА ТЕРРИТОРИИ 30-КМ ЗОНЫ ЧАЭС И КИЕВСКОЙ ОБЛ.	T2-19
С.І. Кіреєв, С.М. Обрізан, Т.В. Пилипчук РАДІАЦІЙНИЙ СТАН В МІСЦЯХ ПРОЖИВАННЯ «САМОПОСЕЛЕНЦІВ»	T2-20
В.П. Краснов, А.А. Орлов АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ РЕАБИЛИТАЦИИ ЛЕСОВ, ЗАГРЯЗНЁННЫХ РАДИО- НУКЛИДАМИ	T2-21
Г.Т. Криницький, В.К. Заїка, М.Д. Кучма МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ СОСНИ ЗВИЧАЙНОЇ В УМОВАХ РАДІАЦІЙНОГО ВПЛИВУ	T2-22

А.Г. Кудяшева, А.И. Таскаев ОЦЕНКА ПОСЛЕДСТВИЙ ЧЕРНОБЫЛЬСКОЙ АВАРИИ ДЛЯ ПРИРОДНЫХ ПОПУЛЯЦИЙ ЖИВОТНЫХ	T 2 - 23
А.И. Мельник, А.Н. Приходько, И.И. Шабанова ИЗМЕНЕНИЯ РАДИОЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ОБСТАНОВКИ НА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ УГОДЬЯХ ЧЕРНИГОВЩИНЫ В ПОСТАВАРИЙНЫЙ ПЕРИОД	T 2 - 24
С.А. Паскевич, М.Ф. Петров БІОГЕННІ ПОТОКИ ^{90}Sr ТА ^{137}Cs В ФІТОЦЕНОЗАХ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ ЗОНИ ВІДЧУЖЕННЯ	T 2 - 25
С.А. Паскевич, А.О. Сізов, Д.В. Городецький, В.Г. Батій ПРОГНОЗ РАДІАЦІЙНИХ ВПЛИВІВ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ СУЧАСНОЇ ТЕХНОГЕННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ТЕРИТОРІЇ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ ЗОНИ ВІДЧУЖЕННЯ	T 2 - 26
В.В. Пророк, В.А. Агеев, Л.Ю. Мельниченко, В.В. Осташко ЗАВИСИМОСТЬ СОДЕРЖАНИЯ ^{137}Cs В РАСТЕНИИ ОТ ПАРАМЕТРОВ ПОЧВЕННОГО РАСТВОРА	T 2 - 27
Е.В. Соботович, В.І. Холоша, В.В. Скворцов, В.О. Нагорський, А.М. Архипов, М.І. Проскура, Н.В. Олександрова, Д.В. Скворцов ФУНКЦІОНАЛЬНЕ РАЙОНУВАННЯ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ ЗОНИ	T 2 - 28
М.М. Талерко, Г.Г. Кузьменко, І.П. Шедеменко РЕКОНСТРУКЦІЯ РАДІОАКТИВНОГО ЗАБРУДНЕННЯ ЙОДОМ-131 ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ ТА БІЛОРУСІ ВНАСЛІДОК КАТАСТРОФИ НА ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ АЕС НА ОСНОВІ МОДЕЛЮВАННЯ ПЕРЕНОСУ РАДІОНУКЛІДІВ В АТМОСФЕРІ	T 2 - 29
В.М. Шестопапов, Ю.Ф. Руденко, О.С. Богуславський, Д.Є. Кухаренко, О.М. Макаренко, І.А. Персиц, І.М. Романюк ОЦІНКА ЯКОСТІ ПІДЗЕМНИХ ВОД ПИТНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УМОВАХ РАДІОАКТИВНОГО ЗАБРУДНЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА (НА ПРИКЛАДІ КИЇВСЬКОЇ ПРОМИСЛОВО-МІСЬКОЇ АГЛОМЕРАЦІЇ)	T 2 - 30
В.М. Шестопапов, О.Л. Шевченко, Д.О. Бугай, С.І. Кіреєв, О.Е. Насвіт, М.І. Проскура ПЕРСПЕКТИВИ ВОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗОНІ ВІДЧУЖЕННЯ І ЗОНІ БЕЗУМОВНОГО (ОБОВ'ЯЗКОВОГО) ВІДСЕЛЕННЯ	T 2 - 31
А.И. Щеглов, О.Б. Цветнова ТРАНСФОРМАЦИЯ ПОТОКА ЭЛЕМЕНТОВ АЭРАЛЬНЫХ ВЫПАДЕНИЙ В ЛЕСНЫХ ЭКОСИСТЕМАХ	T 2 - 32

T 3

Технологічні аспекти ядерної та радіаційної безпеки, чорнобильський досвід

S. Dubchak, V. Dolin MIGRATION OF AMERICIUM AND PLUTONIUM ISOTOPES IN THE SOIL OF FOREST ECOSYSTEMS IN 10-KM EXCLUSION ZONE	T 3 - 1
I. Gudkov, V. Grusha, V. Kitsno, S. Grysjuk, N. Lazarev MICROELEMENTS AS RADIOPROTECTORS AND RADIOBLOCATORS AT THE TERRITORIES CONTAMINATED BY RADIONUCLIDES	T 3 - 2

ЗМІСТ

10

C. Mancini THE CHERNOBYL SHELTER IMPLEMENTATION PLAN AND THE ROLE OF THE INTERNATIONAL ADVISORY GROUP	T 3 - 3
L. Maskalchuk ORGANOMINERAL SORBENTS BASED ON NATURAL RAW MATERIALS AND INDUSTRIAL WASTES	T 3 - 4
V. Poyarkov NEW SAFE NUCLEAR SOURCE OF ENERGY FOR THE FUTURE	T 3 - 5
<u>В.В. Бабенко</u> , М.И. Бабенко, А.С. Казимиров МОНИТОРИНГ СОДЕРЖАНИЯ ИНКОРПОРИРОВАННЫХ РАДИОНУКЛИДОВ ПРИ ПОМОЩИ СПЕКТРОМЕТРОВ ИЗЛУЧЕНИЯ ЧЕЛОВЕКА	T 3 - 6
<u>В.В. Бабенко</u> , А.С. Казимиров, А.Г. Исаев МЕТОДИЧЕСКОЕ И ПРИБОРНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ИЗМЕРЕНИЯ РАДИОАКТИВНЫХ ОТХОДОВ	T 3 - 7
<u>В.В. Бабенко</u> , А.С. Казимиров, Г.Ф. Казимирова, Л.Б. Мартынюк СПЕКТРОМЕТРЫ ДЛЯ ОПРЕДЕЛЕНИЯ СОДЕРЖАНИЯ РАДИОНУКЛИДОВ В ОБЪЕКТАХ ВНЕШНЕЙ СРЕДЫ	T 3 - 8
В. Белов, В. Рылов СИСТЕМА ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРОЦЕССА СНЯТИЯ С ЭКСПЛУАТАЦИИ	T 3 - 9
В.Г. Волков, А.Г. Волкович, О.П. Иванов, С.М. Игнатов, В.Н. Потапов, В.Е. Степанов, С.В. Смирнов, А.В. Чесноков НОВЫЕ СРЕДСТВА И МЕТОДЫ РАДИАЦИОННОГО МОНИТОРИНГА И ХАРАКТЕРИЗАЦИИ РАДИОАКТИВНЫХ ЗАГРЯЗНЕНИЙ: ЧЕРНОБЫЛЬСКИЙ ОПЫТ И РЕАБИЛИТАЦИЯ ТЕРРИТОРИЙ	T 3 - 10
В.Г. Волков, Н.Н. Пономарев-Степной, Г.Г. Городецкий, Ю.А. Зверков, О.П. Иванов, С.М. Колтышев, С.Г. Семенов, А.В. Чесноков, А.Д. Шиша, И.Я. Симановская ИТОГИ ЛИКВИДАЦИИ СТАРЫХ ХРАНИЛИЩ РАО В РОССИЙСКОМ НАУЧНОМ ЦЕНТРЕ «КУРЧАТОВСКИЙ ИНСТИТУТ»	T 3 - 11
В.Ф. Демин, И.Е. Захарченко О РАЗВИТИИ И ПРИМЕНЕНИИ СРЕДСТВ ОЦЕНКИ РИСКА ДЛЯ ПОДДЕРЖКИ ПРИНЯТИЯ РЕШЕНИЙ ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАДИАЦИОННОЙ, ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ И СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ НАСЕЛЕНИЯ	T 3 - 12
О.И. Закутевский, Т.С. Псарева, В.В. Стрелко ТИТАНОСИЛИКАТЫ И ФОСФАТЫ ТИТАНА В КАЧЕСТВЕ СОРБЕНТОВ ПО ИЗВЛЕЧЕНИЮ U(VI) ИЗ ВОДНЫХ СРЕД	T 3 - 13
Л.В. Кононенко КИНЕТИКА ТВЕРДОФАЗНОЙ ДИФФУЗИИ ^{90}Sr И ^{137}Cs	T 3 - 14
М.И. Костенецкий, Г.Т. Грибиненко РАДИАЦИОННАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ МЕТАЛЛОЛОМА – ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ	T 3 - 15
И.Е. Кузьмина, В.Т. Коваленко, А.В. Гайдар, Ю.Н. Лобач, В.В. Тришин РАДИАЦИОННО-ДОЗИМЕТРИЧЕСКИЙ КОНТРОЛЬ КОМПЛЕКСА «ВЕКТОР» – ОСНОВНЫЕ ЗАДАЧИ И ОПТИМИЗАЦИЯ СТРУКТУРЫ НАБЛЮДЕНИЯ	T 3 - 16

А.П. Лашко, Т.Н. Лашко ЭКОЛОГИЯ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ И ТРАНСУРАНОВЫЕ ЭЛЕМЕНТЫ С НИЗКОЙ УДЕЛЬНОЙ АКТИВНОСТЬЮ. ОПЫТ ПРЕОДОЛЕНИЯ ПОСЛЕДСТВИЙ ЧЕРНОБЫЛЬ- СКОЙ КАТАСТРОФЫ	T3-17
Т.Н. Лашко, А.П. Лашко ОСОБЕННОСТИ ЗАГРЯЗНЕНИЯ ГОРОДСКИХ ТЕРРИТОРИЙ В РЕЗУЛЬТАТЕ РАДИА- ЦИОННЫХ АВАРИЙ (НА ПРИМЕРЕ Г. ПРИПЯТИ)	T3-18
Т. Лев, О. Тищенко, В. Пискун, Л. Теслюк КОМПЛЕКСНЫЙ АНАЛИЗ РАДИОЭКОЛОГИЧЕСКОЙ СИТУАЦИИ ПРИ НОРМАЛЬНОМ И АВАРИЙНОМ РЕЖИМАХ РАБОТЫ АЭС С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ГИС-ТЕХНОЛОГИЙ	T3-19
И.Г. Любченко, И.В. Матвеев, Н.Н. Кошелева, В.Н. Замков О КОНСТРУКТИВНОМ РЕШЕНИИ НОВОГО БЕЗОПАСНОГО КОНФАЙНМЕНТА НАД ЧЕТВЕРТЫМ ЭНЕРГОБЛОКОМ ЧЕРНОБЫЛЬСКОЙ АЭС	T3-20
А. Мельников БУР – БЕЗОПАСНОЕ УДАЛЕНИЕ РАДИОАКТИВНОСТИ ИЗ ОУ	T3-21
В.И. Пампуро КОНЦЕПЦИЯ МАКСИМАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ АС ПРИ МИНИМАЛЬНО ВОЗМОЖ- НЫХ ЗАТРАТАХ	T3-22
А.А. Рухадзе, Л.И. Уруцкоев, Д.В. Филиппов О ВОЗМОЖНОМ МАГНИТНОМ МЕХАНИЗМЕ УМЕНЬШЕНИЯ ВРЕМЕНИ РАЗГОНА РЕ- АКТОРА РБМК-1000 НА ЧАЭС	T3-23
Е.В. Соботович, В.И. Холоша, В.В. Скворцов, В.М. Антропов, М.И. Проскура, С.Ю. Саверський СТРАТЕГІЧНІ ЗАВДАННЯ ПОВОДЖЕННЯ З РАДІОАКТИВНИМИ ВІДХОДАМИ, ЛО- КАЛІЗОВАНИМИ У ЗОНІ ВІДЧУЖЕННЯ	T3-24
Ю.Г. Федоренко, Г.П. Задвернюк, Б.П. Злобенко СТВОРЕННЯ КОМПОЗИТНИХ ЕКРАННИХ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ПУНКТІВ ТИМЧАСОВОЇ ЛОКАЛІЗАЦІЇ РАВ У ЗОНІ ВІДЧУЖЕННЯ	T3-25
В.М. Шестопалов, Ю.А. Шибецкий ТРЕБОВАНИЯ К ПЛОЩАДКЕ И КРИТЕРИИ ВЫБОРА ПЛОЩАДКИ ДЛЯ РАЗМЕЩЕ- НИЯ ГЕОЛОГИЧЕСКОГО ХРАНИЛИЩА РАДИОАКТИВНЫХ ОТХОДОВ	T3-26
В.М. Шестопалов, Ю.А. Шибецкий ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ В УКРАИНЕ СКВАЖИННОГО ТИПА КОНСТРУК- ЦИИ ГЕОЛОГИЧЕСКОГО ХРАНИЛИЩА РАО	T3-27
В.М. Шестопалов, Л.М. Шимкив, Н.Н. Гриценко, Ю.Ф. Руденко, Р.Я. Белевцев, Э.В. Соботович, Б.Д. Стеценко, А.С. Богуславский, Е.А. Яковлев ОБОСНОВАНИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ЗАХОРОНЕНИЯ РАДИОАКТИВНЫХ ОТХОДОВ В ЧЕРНОБЫЛЬСКОЙ ЗОНЕ ОТЧУЖДЕНИЯ И ЕЕ ОБРАМЛЕНИИ	T3-28